

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यः, प्रथमवर्षम्, तृतीयपत्रम् (व्याकरणम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2017-18

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् - .....
दिनाङ्कः - .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितं, मूल्याङ्कनं च कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु इति शुभकामनाः॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

आचार्यः, प्रथमवर्षम्, तृतीयपत्रम् (व्याकरणम्)

विषयः – परिभाषेन्दुशेखरः – 100 अङ्काः।

निर्देशः – अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् पत्रेऽस्मिन् खण्डत्रयं विद्यते।
अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note – This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः – क

अङ्काः – 20 × 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five (25) questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. आन्तर्यं कतिविधम्? कानि च तानि?
2. यथोद्देशं किम्? उद्देशः नाम किम्?
3. अनेकान्ताः नाम किम्? के अनेकान्ताः?
4. नानुबन्धकृतमनेकाल्त्वमित्यस्य ज्ञापकं किम्?
5. यदागमपरिभाषायाः अवतरणिकां लिखतु।
6. गौणमुख्ययोः कुत्र कार्यसम्प्रत्ययः?
7. 'येन विधिः' इत्यत्र भाष्ये वचनरूपेण पठिता का?
8. वर्णप्राधान्यं कति प्रकारकम्?
9. 'प्रत्ययग्रहणे चापञ्चम्याः' इत्यस्याः अर्थं लिखतु।
10. अनित्यं किम्?
11. अन्तरङ्गं नाम किम्?
12. 'प्रणिदापयति' इत्यादौ णत्वं केन न्यायेन समाहितं भाष्ये?
13. 'नाजानन्तर्ये बहिष्प्रवप्रकृतिः' – इति परिभाषायाः अर्थं लिखतु।
14. अन्तरङ्गानपि विधीन् किं बाधते?
15. 'अकृतव्यूहाः' इत्यस्य कोऽर्थः?
16. मध्येऽपवादाः कान् बाधन्ते?
17. उत्सर्गः कुत्र अभिनिविशते?
18. 'सूत्रे लिङ्गवचनमतन्त्रम्' इत्यस्याः ज्ञापकं किम्?
19. कुत्र भूतपूर्वगतिः?
20. 'बहुव्रीहौ तद्गुणसंविज्ञानमपि' इत्यत्र अपिना कस्य ग्रहणं भवति?

21. सन्निपातलक्षणो विधिः नाम किम्?
22. प्रकृतिग्रहणे कस्य ग्रहणं भवति?
23. आगमशास्त्रं नित्यमनित्यं वा।
24. प्रधानाप्रधानयोः कुत्र कार्यसम्प्रत्ययः?
25. व्यवस्थितविभाषया किं क्रियन्ते?

खण्डः – ख

अङ्काः – 05 × 08 = 40

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतं शब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight (08) questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. प्रत्ययाप्रत्यययोः प्रत्ययस्य ग्रहणम्।
2. श्रुतानुमितयोः श्रुतसम्बन्धो बलवान्।
3. प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम्।
4. वर्णादाङ्गं बलीयो भवति।
5. येन नाप्राप्ते यो विधिरारभ्यते स तस्य बाधको भवति।
6. निर्दिश्यमानस्यादेशाः भवन्ति।
7. यदागमास्तद्गुणीभूतास्तद्ग्रहणेन गृह्यन्ते।
8. उभयगतिरिह भवति।

खण्डः – ग

अङ्काः – 02 × 10 = 20

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ। प्रत्येकम्प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four (04) questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिर्बलीयसी।
2. प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेस्तदन्तस्य ग्रहणम्।
3. कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम्।
4. सकृद्गतौ विप्रतिषेधे यद्बाधितं तद्बाधितमेव।

